

III RIIGIKOGU

7. istungjärk. **Protokoll nr. 169 (1).**

1928.

III Riigikogu koosolek 1. oktoobril 1928 kell 18.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: Riigivanem **J. Tõnisson**, rahaminister **A. Teetsov**, siseminister **J. Hüneron**, teedeminister **A. Kerem**, sõjaminister **N. Reek**, haridusminister **A. Mõttus**, kaubandus-tööstusminister **J. Holberg**, põllutöominister **O. Köster**, kohtuminister **T. Kalbus**, töö-hoolekandeminister **K. Soonberg**.

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse erakorraline teadaanne.

2. Vabariigi Valitsuse vastamine **L. Johanson'i**, **J. Tiksi** ja **P. Schütz'i** arupärimisele raudteel 12-tunnilise tööpäeva maksmapaneku ja puudulikkude korralduste kohta.

3. Endise „Tallinna heategeva seltsi“ varanduste korraldamise seadus — I lugemisel.

4. Linnaomavalitsuste välislaenu eest vastutamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

5. Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse täiendamise seadus — I lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 18.25 min.

1. Riigikogu 7. Juhataja Riigikogu istungjärgu esimene **K. Einbund**: avamine. Austatud Riigikogu liik-

med! Täna, oktoobrikuu esimesel esmaspäeval, astub Riigikogu vaheaja möödudes kokku korraliseks istungjärguks põhiseaduse § 41. alusel. See päev on meile tähtis mitte ainult seepoolest, et algab seaduseandliku töö aastane hooaeg, vaid ka seepärast, et Riigikogu kui ainumäärava võimu ning asutuse töö algusega algab Eesti poliitilise elu tuiksoon oma kiiret käiku meie rahva elu ning rahvusvaheliste küsimuste lahendamiseks. Vahepeal on tegelik elu esile veeretanud hulga küsimusi; riigivalitsemisel ja rahva heakäigu hoolitsemisel toob algav hooaeg uusi juurde; ka jäi kevadise istungjärgu lõppedes Riigikogu portelli palju eelnõusid otsustamata.

Härrad Riigikogu liikmed! Möödunud neli kuud vaheajaga oli tarvilik mitte eeskätt selleks, et rahvasaadikud võisid puhata läinud seadusandliku hooaja pingutusist, selleks, ma ütlen, oleks võinud jääda vaheajal pidamata, seda rohkem, et Eesti parlamendil tööpingutust veel tuleb tunda aastaid ning aastaid, enne kui jõutakse seaduste ja valitsemise ala korraldada nõuete ning aadete kohaselt, mis meile ette seavad moderni riigi ülesanded ning demokraatliku ja parlamentliku valitsemisviisi põhilased. Sellepoolest oleme alles pooltel teel. Kuid vaheaeg oli tarvilik peamiselt, et Riigikogu liikmed võiksid täita oma neid rahvasaadiku ülesandeid, mis võimata teha Riigikogu istungite ajal, või vähemalt raske on teha, see tähendab, minna oma valijate juurde, rahva juurde, selgitada jooksva elu meeleolusid, hädasid, muresid, samuti avaliku elukäigu rõõme ning vajadusi, koguda elulisi materjale ning andmeid, mis hädatarvilikud rahva tahtega kokkukõlalise seaduseandluse jaoks. Vaheaeg oli tarvilik ka selleks, et Vabariigi Valitsus võiks teha täie jõuga tööd eelnõude esitamiseks ja Riigikogu varustamiseks materjalidega.

Riigikogu liikmed asuvad nüüd meeleolult ja hingelt värskendatuna raske ja tähtsa töö juurde, asuvad hooajaga, millega kolmas Riigikogu lõpetab oma volitused ning jätab isamaa-altarile oma kolmeaastase töötungi ning -tulemused, jätab need ühtlasi ka paranduseks tuleval suvel kokkuastuvale neljandale Riigikogule. Rahulikku meelt, oma suruguse kutse eneseteadvust ja vastutusetunnet ning suurt enesedistsipliini nõuavad selle viimse hooaja töötingimused meilt kõigilt Riigikogu liikmetelt, et võiksimme anda armastatud rahva ja riigi heaolekule kõige rohkem sellest, mis suudame, kuni volituste viimse päevani.

Riigikogus ja ta komisjonides on järke ootamas 66 vähemat ja suuremat seaduseelnõu. Nimestikust leiame ilmekamad: kriminaalseadustik oma koguka arvu paragrahvidega, asundusekapitali seadus, põllumajandusesinduse korraldamise seadus, võõra maa peale ehitatud asulate ja aedade seadus, vabariigi põhiseaduse muutmise seadus, Vabariigi Valitsuse ja ministriumide korraldamise seadus, Riigikogu valimise j.n.e. muutmise seadus ning muud.

Sellele kogukale hulgale tuleb veel uusi Vabariigi Valitsuselt ning Riigikogu liikmetelt, tuleb riigi eelarve, tuleb lisaks seadustele hulk küsimusi riigi valitsemise aladelt.

Missugune määr neist otsustamise leiab, oleneb Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu liikmete tahtest ning jõust.

Tööd on palju, kuid oma rahva paremuse aated ning isamaaline hing annavad meie tööle sisemist soojust, mille olemasolekul ka raske koorem on kerge koorem.

Härrad Riigikogu liikmed, vaheaja möödudes ja istungjärgu algades — tere tulemast Toompeal!

Riigikogu koosolek ja 7. istungjärk on avatud! (Haamrilööök.)

2. Päevakorra K. Tonkman (põl): muutmise. Teen ettepaneku,

päevakorra-punkt 4. — linnaomavalitsuste välislaenu eest vastutamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek — päevakorrast välja jätta.

Seda ettepanekut põhjendan ma lühidalt sellega, et see on laiaulatuslik küsimus ning nõuab kaalumist ja esimesel koosolekul ei maksaks seda küsimust päevakorda võtta.

Põllutööminister O. Köster:
Teen ettepaneku,

päevakorrast ära võtta punkt 5. — maa-seaduse täiendamise ja muutmise seaduse täiendamise seadus — II lugemisel.

Tähendatud seadus peamiselt tahab lahendada neid küsimusi ja keerdsõlmi, mis tekkinud Uulu-Surjus Pärnumaal ja mis kestnud juba terve Eesti iseseisvuse aja, — öieti 1914. aastast peale. Et aga nüüd selle küsimuse lahendamiseks on saadud vastavad kokkulepped väikemaapidajate — popside — ja talupidajate — peremeeste — vahel, sellega oleks see küsimus enam-vähem lahendatud ja sellepärast võiks selle eelnõu päevakorrast ära võtta. Küsimus puudutab öieti 8 inimest, väikemaapidajat, kellest 4 üle viiakse teistele kohtadele ja 4 tagasi jäävad oma kohtadele. Sellest on tingitud minu ettepanek.

O. Gustavson: (stp): Ma vaidlen härra põllutööministri poolt tehtud ettepaneku vastu. Ma ei taha seda küsimust praegu hakata sisuliselt kaaluma. Ei ole koht seda päevakorra kindlaksmääramisel teha. Tahaksin küsimuse vastu vaielda puht-praktilistel kaalutlustel. Härra põllutööminister tahab seaduse päevakorrast ära võtta. Küsiksins siis, mis selle seaduseelnõuga saab? Meie võtame selle päevakorrast ära, see on aga I lugemisel juba vastu võetud, jääb nii siis Riigikogu

portfelli. Kui kauaks — seda meie ei tea. Sarnastel kordadel on tavaliselt talitatud nii, et seesugused eelnõud lihtsalt tagasi lükatakse. Käesoleval puhul kahtlen, kas Riigikogu seaduseelnõu tahab tagasi lükata neil motiividel, millised härra põllutööminister teatavaks tegi. Küsimuse pearaskus seisib ja seisab selles, kas Maaseaduse § 4. on maksev või mitte, nii on see küsimus enne kui ka pärast lahtine, aga just seda küsimust tahab päevakorras olev seaduseelnõu nii või teisiti otsustada. Seda ei saa aga otsustada siis, kui eelnõu päevakorrast lihtsalt ära võetakse.

Lükatakse tagasi K. Tonkman'i (põl) ettepanek, jätta välja päevakorrast 4. punkt. (+29, —33); päevakorrast jätetakse välja põllutööministri ettepanekul 5. punkt (+47, —26).

3. Teadaandmine Sekretär M. Juhe ne muudatuste kam: Tagasi astunud kohta Riigikogu Riigikogust 1. oktoobril koosseisus. 1928 Hendrik Anniko

—kristliku rahvaerakonna Läänemaa valimisringkonna nimekirja järgi. Riigikogu töödest osa võtma kutsutud Hans Pöhl.

Tagasi astunud Riigikogust 1. oktoobril 1928 Benedikt Oja — tööerakonna Läänemaa valimisringkonna nimekirja järgi. Riigikogu töödest osa võtma kutsutud Mihkel Hellmann.

Süüdistamise asjas R. n. s. § 180^a põhjal seadusejõusse astunud kohtuotsuse tagajärjel valimisseaduse § 4. p. 2. alusel valimisõiguse kaotanud Nikita Semjonov — Eesti sotsialistliku tööliste partei Võru-Valga-Petseri valimisringkonna nimekirja järgi — 1. oktoobril 1928 Riigikogust lahkunuks arvatud põhiseaduse §§ 40. ja 28. alusel. Riigikogu töödest osa võtma kutsutud Jakob Homin.

4. Teadaandmine Riigikogu juhatuse ot- Vabariigi Valit- suse põhjal 5. septembrist suse kirja 1928. anti koosseisu komis- joni Vabariigi Valitsuse A. Grimpel'i kiri 9. augustist 1928. vahi allavõtmise nr. 1269 rkl. Grimpel'i asjas koosseisu vahiallavõtmise asjas ühes komisjoni and- Vabariigi Valitsuse otsu- mise kohta. sega 1. augustist 1928

ja sinna juurde kuuluva kirjavahetusega.

5. Teadaandmine Juhatusele on tulnud ja ne komisjonidesse komisjonidesse antud järg- se antud seadus- mised seaduseelnõud. eel nõu kohta. 1. Katlamaksu kaota- mise seadus — rahaasjan- duse komisjoni.

2. Rendi- ja obrokiraha kõrgendamise seadus — üldkomisjoni ja rahalise külje suhtes omavalitsuse komisjoni.

3. Riigi eelarve arvel enne selle maksma hakkamist lepingute sõlmimise seadus — rahasjanduse komisjoni.

4. Tollitrahvide alandamise ja salakaubasjuss trahvide asendamise korra ja tõkkeabinõude muutmise seadus — üldkomisjoni.

6. Teadaandmine Riigikogu liikmete koosolekuil puudumise kohta mai kuul.

Sekretär **M. Juhkam** kannab ette tähendatud teadaande (vaata otsuste prot. nr. 169 (1), lisa nr. 5).

7. Vabariigi Valitsuse erakorraline teadaanne.

Riigivanem **J. Tõnisson**: Austatud Riigikogu liikmed! Teostades oma ülesandeid suunas ja alustel, mis

tegevusse astudes tähendatud deklaratsioonid, on Vabariigi Valitsusel tulnud Riigikogule esitada rohkesti seaduseelnõusid, millest osa veel arutamisel. Niisama on valitsusel esitamiseks valmis või ettevalmistamisel hulk seaduseelnõusid, mille vastuvõtt ligemal ajal riiklikus huvis soovitatav.

Teisest küljest on Riigikogul praeguses koosseisus tegevuseaeg piiratud. Ja sellestki vähesest tööajast nõuab suure osa enesele riigi 1929./30. aasta kulude ja tulude eelarve, mis pärast tarvilikkude seaduseelnõude läbiviimise ja valitsemistegevuse huvides tähtis oleks Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse tööd algusest peale kavakindlalt kokkukõlastada.

Neil kaalutlustel arvab Vabariigi Valitsus tarvilikuks Riigikogu istungjärgu avamise puhul esineda erakorralise teadaandega selle kohta, missugused seaduseandlikud aktid tuleksid tema arvates meie riigielu nõuete kohaselt läbi viia juba enne Riigikogu praeguse koosseisu volituste lõppu.

Välisministeeriumi tegevusealalt on kinnitusele tulemas hulk kaubalepinguid välisriikidega ja rahvusvahelisi konventsioone.

Nendest on esitatud või esitamiseks valmis:

1. Eesti-Itaalia kaubanduslik kokkulepe.
2. Eesti-Soome postileping.
3. Eesti-Rootsi laevamöödukirjade vastastikuse tunnustamise deklaratsioon.
4. Eesti ühinemine Haagis 17. juunil 1905. a. sõlmitud tsiviilprotsessi kohta käiva konventsiooniga.

Valmimas on:

1. Konventsioon orjapidamise vastu võitlemise kohta.

2. Pornograafiliste väljaannete levitamise vastu võitlemise konventsioon.

3. Valgete orjadega kauplemise vastu võitlemise konventsioon.

4. Rahvusvaheline konventsioon ja põhikiri raudtee rahvusvahelise korra kohta.

5. Kaubanduslike arbitraashotsuste täitmise konventsioon.

6. Konventsioon sisse- ja väljaveo keeldude ärakaotamise kohta.

Kaubalepingute läbirääkimised on käimas Austriaga, Saksamaaga, Leeduga, Jaapaniga. Läbirääkimiste algamist on ligemal ajal oodata Hispaaniaga, Portugaaliaga, Brasiiliaga, Argentiinaga ja Egiptusega. Niisama on ettevalmistamisel läbirääkimised kaubalepingu sõlmimise asjus Nõukogude-Venemaaga.

Kaubalepingute revideerimise pärast on läbirääkimisi alustatud Prantsusmaaga ja Ungariga.

Algatatud on läbirääkimised kurjategijate väljaandmise pärast Hollandiga, Rootsiga, Norraga, Daaniga; kokkuleppe täiendamise asjus Soomega.

Edasi on läbirääkimised käimas Prantsusmaaga konsulaar konventsiooni asjus; vahekohtu- ja lepituskonventsioonide kohta Hispaaniaga ja P.-Ameerika Ühisriikidega; ametlike väljaannete vahetamise konventsiooni kohta Lätiga; tsiviilprotsessi konventsiooni kohta Saksamaaga.

Kellogg'i paktiga ühinemiseks on põhimõttelik nõusolek antud.

Kõige selle tagajärjel tuleb tegemist väga paljude konventsioonide ja kokkulepete kinnitamisega.

Viimaks on välisministeeriumis ettevalmistamisel mitmed seaduseelnõud, millest on erilise tähtsusega välisesinduse ja konsulaar-teenistuse seadus.

Riigikaitse alal on praeguse valitsuse tegevuse kestel läbi viidud üheaastane teenistus kaitseväes ja aastase teenistuse nõuete kohaselt üle mindud uuele kaitseväge organisatsioonile; on kaitseväge juhtiva koosseisu kutselisele ettevalmistusele uus alus pandud vastavalt meie aja ja olukorra kõrgetele nõuetele: on lubatud krediitide alusel asutud lennukaitse ülesehitamisele j.n.e. Kuigi töö jätkamine on võimalik vastavate seadluste ja eelarve alusel tuleb ometi seaduseandlikult täiendada kaitseväge juhatuse korraldust, mille kohta esitatakse vastav eelnõu.

Siseministeeriumil on esitamiseks valmis järgmised seaduseelnõud:

1. Liikumise ja elukoha muutmise seadus (passiseadus).
2. Heakorra ja julgeoleku seadus.

3. Administratiiv-sissenõudmise seadus.

4. Kaitseseisukorra seadus.

5. Piirivalve seadus.

6. Rahvuse muutmise seadus.

7. Vähemusrahvuste keelte seadus.

Kohtuministeeriumilt on juba Riigikogus suure tähtsusega eslnõud:

1. Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seadus.

2. Kriminaalseadustik.

3. Administratiiv-kohtukorra muutmise seadus.

Ligemal ajal esitatakse:

4. Sõjaringkonnakohtu liikmete määramise seadus Riigikohtu poolt.

5. Laevaveo seadus.

6. Laevade päästmise ja abiandmise ning randunud varanduste seadus.

7. Hangete seadus.

Haridusministeeriumilt esitatud ja esitatavatest seaduseelnõudest olgu rõhutatud:

1. Tehnilise hariduse korraldamise seadused.

2. Õppejõudude palgaseadus.

3. Avalikkude algkoolide seaduse täienduse seadus.

4. Meistrite, õppinud tööliste ja tööstuseõpilaste ning kunsttööstuskooli seadused.

Ettevalmistamisel on — õpetajate teenistuse-seadus.

Põllutööministeeriumilt on Riigikogus ja ootavad vastuvõtmist:

1. Asundusekapitali seadus.

2. Riigimõisade valitsemise põhimäärus.

3. Kinnistuseüksustest maade lahutamise ja liitmise seadus.

4. Põllumajanduslikkude masinate katsejaama seadus.

Vabariigi Valitsusel on esitamisel:

1. Põllumajandusliku abiandmise fondi seadus.

2. Põllumajandusliku kutsehariduse korraldamise seadus.

3. Asulate seadus.

4. Põllumajanduslikkude tollide muutmise seadus (tollitariifid).

5. Jahiseadus.

6. Põllutöö kutseesinduse korraldamise seadus.

Peale selle on ettevalmistamisel rida meie põllumajanduse olukorra korraldamise seadusi, nagu:

Maa- ja valla omavalitsuste maaga varustamise seadus j.n.e.

Tähelepanu ja vajalikke samme nõuab aga tänavuse ebasoodsa ilmastiku läbi põllumajandusele tekkinud raskuste lahendamine ja parandamine.

Kaubandus-tööstusministeeriumi alalt on varem esitatud;

Riigi turbatööstuse põhimäärused. Nüüd esitatakse selle eelnõu kohta täiendus.

Ettevalmistamisel on:

Seadus kõlvatu võistluse vastu.

Rahaministeeriumi alalt olgu tähendatud järgmised seaduseelnõud:

1. Juriidiliste isikute tulumaksu seadus.

2. Tulumaksu normide muutmise seadus.

3. Tolliseadustiku ja tollitariifide muutmise seadus ühes salakauba karistusemäärade muutmise seadusega.

4. Riigiametnikkude teenistusevanuse tasu seadus.

5. Lasteabiraha seadus.

6. Linnade laenugarantii seadus.

7. End. mõisade krediitseltsi küsimuse lahendamise eelnõu.

Teedeministeeriumi alalt, kus käimas on käesoleval aastal vastuvõetud suurte majanduslikkude seaduste — maanteed, raudteevõrgu, sisemiste veeteede, sadamate arendamise seaduse — elluviimine, on ühenduses sellega ettevalmistatud järgnevad eelnõud:

1. Bensiinimaksu seadus.

2. Jõuvankrite seadus.

3. Raudteede seaduse I osa (ekspluatatsioon).

Ühtlasi on alustamisel Peipsi veepinna reguleerimise suur töö.

Talvise tööpuuduse vastu võitlemiseks kavatseb Vabariigi Valitsus peale suuremate ettenähtud tööde organiseerimisele võtta kohti peal veel eritöid, milleks tarvisminevad summad ligemalt selgitamisele tulevad lisaeelarvete arutamise puhul.

Töö-hoolekandeministeeriumil on esitamiseks valmis seaduseelnõud:

1. Riigiteenijate haigusekindlustuse seadus.

2. Haiguskindlustuse seadus.

3. Riigi- ja omavalitsuse teenijate pensioniseadus.

4. Rahvaväelaste pensioniseaduse muutmise seadus.

5. Tuberkuloosi vastu võitlemise seadus.

6. Gildide varanduste korraldamise seadus.

Ühtlasi on käimas invaliidsuse ja vanaduse kindlustuse seaduse kohta käivate materjalide kogumine ja ettevalmistamine, millega ühenduses tuleb vastavaid seadusandlikke samme ette valmistada.

Et isegi kõige tähtsamaid seaduseelnõusid kasutadaoleva aja jooksul Riigikogus läbi arutada ja vastu võtta, ühtlasi aga ka paratamatuid 1928./29. a. lisaeelarveid ja 1929./30. a. eelarvet vastu võtta, tuleks küll algusest saadik sellele mõelda, kuidas Riigikogu ja

Vabariigi Valitsuse koostööd nende ülesannete täitmisel võimalikult edukaks kujundada.

Sellelt seisukohalt võiks Vabariigi Valitsuse arvates kaalumisele tulla, kas ei saaks Riigikogu komisjonides seaduseelnõude arutamisel tarvitusele võtta põhimõtet, et komisjonid ja nende alamkomisjonid ei kulutaks oma tööjõudu mitte nii väga eelnõude üksikasjalikule vormalsele ümbertöötamisele, mille läbi seaduste väline ja sisemine ühtlus võib kannatada, vaid just eelnõude põhimõttelise külje arutamisele rõhku pannes, tarbekorral Vabariigi Valitsusele võimaldades eelnõu komisjonis vastuvõetud põhimõtteliste kokkulepete kohaselt parandada.

Igatahes on Vabariigi Valitsus veendumusel, et Riigikogu praeguse koosseisu volituste kestusel võib seaduseandliku kui ka valitsusliku tegevuse alal rohkesti ära teha, kui Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse tegevuse kokkukõlastamisel kõike meie käsutuses olevat aega kasutatakse positiivseks tööks meie riigi ja rahva eluliste huvide teenistuses.

L. Johanson (stp): Teen ettepaneku, Vabariigi Valitsuse erakorralise teadaande kohta avada läbirääkimised järgmisel Riigikogu koosolekul. Järgmine Riigikogu koosolek pidada neljapäeval, 4. oktoobril s. a. kell 10 hommikul.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

8. Vabariigi Valitsuse vastamine L. Johanson'i, J. Tiksi ja P. Schütz'i arupärimisele raudteel 12-tunnilise tööpäeva maksmapaneku ja puudulikude korralduste kohta.

puhul raudteel 12-tunnilise tööpäeva maksmapaneku ja puudulikude korralduste kohta on ette kanda järgmist:

Kõik määrused, juhtkirjad ja muud rongide liikumise puutuvad korraldused antakse vedurimeeskondadele aegsasti teada ja iga teadasaamise tõenduseks annavad nad allkirja.

Õnnetuse puhul Lutheri teeharul sõitvale manöövri vedurijuhile Härjapeale on raudtee peadirektori käsukiri nr. 489 — 1. VI 26.,

mis käsitleb ajutist rongide liikumist üle uute Tallinna viaduktide, teada antud 2. VI 26.

Veduriteenijate juhtkiri on välja antud aprillis 1927. Üldsignaalide määrused augustis 1922 ja tehnilise eksploatatsiooni määrused mais 1924. Kõigi nende juhtkirjade vastuvõtmise kohta on olemas tõenduseks Härjapea allkirjad.

Niisamuti on ka vedurijuht Konopinski'le, kes õnnetuse korral kaubarongil Ülemiste-Tallinna sõitis, kõik juhtkirjad ja määrused aegsasti välja antud allkirja vastu.

Puhkuse aega oli Härjapeal enne teenistusse astumist, mil õnnetus juhtus, 18 tundi 30 min. ja töötunde kuni juhtumuseni 11 tundi 50 min. Õnnetus oli 10 min. enne ta teenistuse lõpetamist, sest manöövrteenistuses on vedurimeeskonnad töö 12 tundi ja puhkavad 24 tundi.

Kaubarongi vedurijuhil Konopinski'l oli enne õnnetusjuhtumust puhkeajaga 33 tundi 22 min. ja töötunde kuni juhtumuseni 8 tundi 28 min.

Keskmine töötundide arv ööpäeva kohta arvates 1. IV 28 — 26. IV 28, oli nii Härjapeal kui ka Konopinski'l mõlemil 7 tunni ümber.

Teedeministeriumi määruse järgi raudtee teenijate tööaja ja puhkuse kohta 27. IV 21., mis kinnitatud kokkuleppel töö-hoolekandeministriga, on veduriteenijate ühekordse tööoleku aja ülemmäär 14 tundi.“

Ülaloodust võiksin järgmisi järeldusi teha ja arupärimise puhul siin ülesseatud küsimistele vastata: 1) Miks ei täideta valitsuse-asutustes ja ettevõtetes 8-tunnilise tööpäeva kohta msksvaid määrusi?— Selle tööpäeva kohta on omad korraldused juba 1921. aastast maksvad, ja nagu sellest ettekandest selgub, ei ulatu keskmine tööpäev vedurimeeskonna juures üle 8 tunni. Kuna tööolud sarnased on, et 8-tunnilisest tööpäevast kinni pidada ei saa, vaid tööpäev on pikem, siis on ka puhkepäevad pikemad. Keskmiselt on 12 tundi tööd ja 24 tundi puhkeajaga.

Kui Riigikogu liikmed on sellest huvitatud, siis on siia juurde lisatud tabel tööoleku ja puhkeaja kohta sel kuul, mil õnnetus juhtus. Siit selgub, et sel puhul keskmine tööpäev ei ole palju üle 7 tunni. (Vahelhüüded M. Martna, stp poolt.) Kuidas nüüd see töötabel kujuneb, võite, härra Martna, vaadata. Puhke- ja töötunnid ei ole täpselt iga päeva kohta ühepikkused. Mõnel päeval on puhketunnid pikemad ja töötunnid lühemad, teisel — puhketunnid lühemad ja töötunnid pikemad. (Vahelhüüe.) Selles kuus on 26 päeva registreeritud ja sellejärgi on ühel vedurijuhil töötunde 175, teisel vedurijuhil 170.

(L. Johanson, stp: On sarnaseid, kus 250 ka on. Need andmed ei ole täpsed.)

Edasi on küsimus: „Miks on seadusevastane 12-tunniline tööpäev ka vedurijuhtidele maksma pandud?“

Nagu ma juba seletasin, ei ulatu keskmine tööpäev üle 8 tunni vedurijuhtide juures. Tööaja määrus raudteel maksab 1921. a. saadik ja seda ei ole muudetud, olgugi et vahepeal väga mitmesugused valitsused on olnud.

Edasi: „Kas võetakse seadusevastaste ja puudulikkude korralduste tegijad vastutusele?“

Esiialgu mul ei ole materjali, et siin kedagi vastutusele võtta peale otsekoheste süüdlaste, kuid sellejuures pean tähendama, et see õnnetu juhtumus on kohtuvõimude käes arutamisel, ja nad annavad süü küsimuses oma lõpuotsuse.

L. Johanson (stp), kohalt: Arupärijate nimel teatan, et arupärijad ei ole vastusega rahuldatud ja palun läbirääkimised pidada järgmisel koosolekul.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

9. Endise „Tal- linna heategeva seltsi“ varanduste korraldamise seadus — I lugemisel. Selle päevakorra-punkti juures pean Riigikogu liikmetele teatama, et Riigikogu eelmise istungjärgu ühel viimasil koosolekul pärast seda, kui aruandja tarvitanud lõpu- sõna, lõppes koosolek kvorum-i puudumisel. Koosoleku-juhataja ei öelnud veel „asun hääletamisele“, ja ei olnud ka selle korralduse kinnitamist. Sel põhjusel võivad Riigikogu liikmed sõna saada käesoleval korral ainult hääletamise motiivide kohta, hääletamise korra kohta või faktiliseks märkuseks. Aruandja tegi ettepaneku seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta. Sõnasoovijaid ei ole. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

10. Linna- omavalitsuste välislaenu dub. Aruandja tähendatud päevakorra-punkti kohta puudub. Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku. Koosolek lõpeb kell 19.10 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Sekretär **M. Juhkam**.